

Szerkesztőségi iroda:

R.-szombat, Losonezi ut 24. sz.
Ide intézendő a lap szellemi
részét érdeklő minden közle-
mény és levelezés.

Bérmertetlen levelek nem fo-
gadhatnak el.
Kéziratok nem adatnak vissza.

Előfizetési díj:

Egész évre 4 frt.
Fél évre 2 frt.
Negyed évre 1 frt.
Egyes szám ára 10 kr.

GÖMÖR-KISHONT.

VEGYES TARTALMU HETILAP.

MEGJELENIK MINDEN HÉT VASÁRNAPJÁN.

Kiadó-hivatal:

R.-szombat, Losonezi-utca 24.
sz. **Rábely Miklós** könyvnyom-
dájában. — Ide intézendők a
kiadóhivatalt illető előfizetési
pénz-, hirdetmény-, nyilttér-
és felszólamlások.

Hirdetési díj:

Egy négyhasabos petisor tér-
fogata 5 kr.
Bélyegdíj: minden beiktatás
után 30 kr.

Nyilttér:

Egy sor 20 kr.

Előfizetéseket elfogad: A „Gömör-Kishont“ kiadóhivatala Rimaszombat Losonezi-utca 24. sz., nemkülönbön minden hazai postahivatal. Az előfizetések legzele-
szerűbben posta-utalvány útján eszközölhetők. — **Hirdetéseket** csupán csak a kiadóhivatal vesz fel.

Az irgalom kenyere.

Korunk követelményei tették elkerülhetetlenné, hogy a községek szegényeik eltartásáról gondoskodjanak. Erre nézve vannak kötelező törvényeink is. Ezek hatása azonban ritkán, vagy talán soha sem dicsékedhetik az ohajtott sikerrel, ha mikénti végrehajtásukat főleg a közvelemény nem kíséri figyelemmel.

Az a szegénység, mely már nem jobblétért, de pusztán csak a napról-napra tengődhetés után vergődik, egyike a társadalom rendezett viszonyai legveszedelmesebb ellenségeinek. Az éhség elfeledtet mindent törvényt, tekintélyt s hatalmat. A nyomor nemcsak testi betegség, de fészke az erkölcsi ragálnak is. — „Nem az a boldog ország, hol gazdag a nép, hanem az, hol ninesenek koldúsok“ mondá egy híres nemzetgazdász; és igaz van. A koldus rongyai mindig sötét árnyat vetnek a gazdagok vagyonára.

Nálunk, egész Magyarországon, a szegényügy régóta egyik égető kérdéssé lett, mely napról-napra követeli a helyes megoldást, és pedig annál sürgetőbb, minél inkább szaporodik azok száma, kik a társadalom segélyére szorúlnak.

Szent kötelességet teljesítenek e szerint azok hatóságok, melyek intézeteket állítanak fel, hol a gyakran jobbra érdemes szerencsétlenek nyomorán enyhítenek.

Van ilyen intézet városunkban is, s hisszük, van, vagy legalább mihamar lesz megyénk területén más helyen is. Nálunk évenként 7—800 frtba kerül az irgalom kenyere, mely a szerencsétlenné lett — benszülött, polgári — lakosok kezébe adatik, hogy tengedhessék örömtelen napjaikat.

Bizony keserű kenyér azok számára, kiket egy szebb korhoz vezet a vissza-visszatérő kínos emlékezet!

T Á R C Z A.

A rimaszombati egyesült prot. gymnasium önképző-körének története

(Felolvasta az 1885. évi június hó 14-én tartott „Kazinczy-ünnepély“ e-n: Bodor István elnök)

Nagyérdemű közönség! Az 1860-ik év új korszakot nyit meg hazánk történetében. — Pedig ez évről nem szólnak véres harcok, győzelmek hadseregek nem száguldoztak a téreken; de az abszolutizmus járma alól felszabadult közszellem ekkor lövelte szét e hazában a felébredés hajnalának sugarait, hogy ezeknek fénye megárazozza a bérczek ormait s a völgyek ölet, sőt beültesse a nemzet kiesinyének és nagyjának kebelébe a bizalmat önmagunk s a reményt nemzetünk jövője iránt. — E hajnalpír tette erőssé a gyengét, hőssé a gyávát, szorgalmassá a hanyagot, s bebizonyította azt, hogy a közszellemet ideig-óráig elnyomni lehet, hanem az megedzve az elnyomatások alatt, ha „eljő az idők teljessége“ kitor és eget kér.

Igaz, hogy a politikai eseményekben tartós változás még ekkor nem állott be, de a rövid ideig tartó alkotmányos élet átalakítá ama kis világot, melyet emberi kebelnek neveznek, s visszaadta a magyart önmagának s a hazának.

A felébredt szellemnek teremtő ereje sehol sem nyilatkozott eredménydusabban, sehol sem alkotott maradandóbb s a nemzeti művelődés előmozdítása érdekében hatásosabb eszközöket, mint a hazai iskolák kebelében, hol általánossá vált azon igazság érvényesülése, hogy „nyelvben él a nemzet“, s így ezt kell mindenk előtt művelni, ápolni, fejleszteni és terjeszteni, hogy mielőbb kivívja magának a helyet, melyről közöny, nagyzási vágy és elfogultság leszorították.

E szellem teremtette meg a tanuló ifjúság körében az önképző-társulatokat, melyek a fentebbi célznak, t. i. az édes anyai nyelvnek művelését s a magyar hazafias eszmék terjesztését és ápolását tették — az iskolai teendőkhöz kívül is — feladatukká. — E behatás alatt született a rimaszombati egyesült prot. s még akkor VI. osztályu gymnasium ifjúsági önképző köre is, mely irodalmi nyelvünk egyik legnagyobb megteremtőjének: Kazinczy Ferencnek nevére tüzte zászlójára, hogy az ő nagy nevével nyerjen erőt és kitartást e munkára.

Csakhogy azóta 25 év telt el, tehát ép egy negyedszázad, — minek folytán ez alkalommal, midőn társulatunk fennállásának 25 éves emlékét ünnepeljük, nem lesz érdektelen viszszaillantani a múltba, hogy lelkesítsen bennünket az elődök

De mégis jótétemény volna, ha nemcsak a kötelesség, de a valódi részvét szabná meg a mértéket, melylyel kiosztatik, — ha az alapítványozók ajándékával együtt azok szelleme is emelné a jótét erkölcsi becsét.

Azok számára, kik bármi okból tönkre jutva, lelkiileg testileg munkaképtelenné válva, ezen intézetekbe felvétetnek, uri kényelmet, dús lakmározást senki sem követelhet. Ez nekünk sem jut eszünkbe. — Hisz nekik már amúgy is teher az élet, s közöttük vajmi kevés — talán egy sem. — ki ahoz — ösztönén kívül — valami nemesebb indokból ragaszkodnék; de hogy anottan hureztolt életük még gyötrelmesebbé ne tétessék, arra számot tartani, — mig ott élnek — jogukban áll. Miért? azért, mert emberek, mert gyöngék, mert gyámolításra szorultak.

E tekintetben a szegény-intézetek — tapasztalatok után mondhatjuk, csak igen ritkán s csak akkor és ott felelnek meg az alapítók célzatának, ahol és amidőn működésüket gondos figyelem kíséri. E nélkül a szegények háza, kezdve a rokkant honvédek menhelyétől, a legkisebb tápintézetig, örökös szívódás színtere, tisztatlanság helye, „kopláló“, amely testi szenvedést igen, de oltalmat nem ad lakóinak.

Legtöbb helyen két irányban mutatkozik a részvétteljes gondozás hiánya. Az elrendezés s a táplálkozás körül hallottunk panaszokat.

Ha rend, tisztaság nélkülözhetlen még kis család körében is, mennyivel szükségesebb ott, hol 30—50—100 és több — leginkább öreg — ember, aránylag kis térre szorulva, tétlenül él át hónapokat, éveket? Erre mentül kevesebb gond fordítatik, holott a kor- és különféle csapások által megviselt testi szervezetnek épen erre, s mérsékelt mozgásra lenne szük-

példája, másrésztől azoknak, kiket az élők közül kiszakasztott a halál, a hála és elismerés koszoruját sirhalmára helyezhessük.

Társulatunk történetében két korszakot különböztethetünk meg. Az egyik a fejlődés korszaka, melyben a modern és classicus nyelvekben egyiránt jártas Terray Károly vezette ügyeit a tanári kar megtisztelő bizalma folytán. — E korszakot egyrésztől egyes kiváló tehetségek feltűnése, másrésztől azon patriarchális viszony jellemzi, melyben a társulati tagok minden írott törvények nélkül, egyedül az önkéntes munkaképv s nemes verseny által tartattak össze. — E korszak 1860-tól 1869-ig terjed. — Ez időben még jegyzőkönyvek sem vezettek ugyan, s így a munkák számát, becsét meghatározni nem lehet; de hogy e korszak nem volt a munkátlanság korszaka, bizonyítja azon vastok kötetek, melyek mint érdemkönyvek őriztetnek e korból könyvtárunkban, díszes kiállításban és itt-ott figyelemreméltó tartalommal.

E korszakban Szabó József, Borsody József, Terray István, Lengyel György, Mikszáth Kálmán, Rotheridesz István, Juhász János, Pósa Lajos, Nagy Gyula, Kálnay László, Hubay Miklós, Krick Manó, Hankus Jenő, Bernáth Gyula, Kujnis Lajos, Borsody Béla, Magyar Béla, Némethy Géza, Molnár József, Szabó Lajos, Márczy Kálmán, Bernáth István, Kálnay Zoltán, Juhász László, Török Bertalan, Gáspár Imre művei lettek jutalommal, — mit rendezen a tanári kar rakott össze, — kitüntette.

Az 1869-ik évben Terray Károly eltávozván Rimaszombatból, Szeremley Károly vette át a kör vezetését, — ki míg bámulatos ékesszólási képességével munkára tüzelte a nemes ifjúságot, — ügyes szervező képességével rendszert öntött a társulat működésébe, megalkotván a ma is kevés kivétellel érvényben levő alapszabályokat, miknek alapján behozta a társulat üléseibe a vitázó tárgyalást, hogy az egyes tagok szokjanak határozott ítéletmondáshoz s meggyőződésüknek független kinyilatkoztatásához.

Alig két évi együttlét után ez ügyes vezérét is elvesztette a társulat, halálát mélyen érezték nemcsak tanítványai, de a tanári kar s városunk közönsége is.

Halála után az 1871/2. tanévben Terray Gyula vezette a már megkezdett uton a társulat ügyeit, kinek lemondása folytán a tanári kar bizalma engem tisztelt meg a társulat ügyeinek vezetésével 1872. szept. havában. A fentebbiek mellett jutalmat nyertek ez ideig: Csizy Lajos, Reich Manó, Bányay Ferenc, Szabó Gyula, Kohn Ignác és Törköly János. — Ugyanez időre esik Szabó Mártonnak 105 frtot tevő és Jánosdeák Andrásné 10 frtot jövedelmező alapítvá-

sége, hogy a neki nyújtott táplálékból némi erőt mérithessen.

Vannak azonban helyek, hol az egészségrendőri intézkedéseket, a táplálék kiosztása, annak minősége és mennyisége teszi hatástalanokká. Erre nézve meggyőző példára akadunk helyben is, hol minden ápolat után, a hetenként négy fontra szabott kenyér adag-árával együtt, egy napra hét krajczár ára táplálék osztatik ki fejenként. Hogy az élelmezésre vállalkozó hét krajczárért minő és mennyi ételt adhat, mikor abból még neki is élnie kell? az könnyen elképzelhető.

Az ilyen életmódnál százsorta jobb a koldulás. Ugy, de ez nincs megengedve. De amely hatóságnak joga van területén a koldulást eltiltani, annak egyszersmind kötelessége arra is szigoruan felügyelni, hogy szegényei ne könyeikkel sózzák meg az irgalom kenyerét.

Nálunk a szegények-intézete néhány évtizeddel ez előtt, más viszonyok között alapított; olyan időben, midőn az élelmezésre nézve a piaci árak kedvezőbbek, a kor igényei kevésbé követelők voltak. E szempontból tekintve, talán senki sem fogja mostani felszólamlásunkat rossz néven venni, a helyett, hogy a célszerű újításra ez ügyben hajlandó legyen.

Néhány őszinte szó

a Rimaszombatban legközelebb tartott „Kazinczy-ünnepély“ alkalmából.

Valami 25 évvel ezelőtt magam is tagja voltam Szatmáron az ottani „Kölesy“-ről nevezett ifjúsági önképző társulatnak, s megvallom, mindig előszeretettel viseltetvén a hasonló intézmények iránt, sok érdeklődéssel kísértem néhány év óta, s különösen e hó 14. napján, a helybeli főtanodában lefolyt Kazinczy ünnepélyt.

Tagadhatlan, úgy tapasztaltam, hogy a közönség máskor is, az idén is meglegedetten távozt az ünnepélyről, mely-

nya, melyet korán elhunyt fia Jánosdeák László emlékére alapított, s mely két alapítványnak kamatai öt—öt frtra felosztva, állandó pályadíjat képezik ma is e társulatnak.

Az 1872/3-ik tanévben átvevén az elnökséget, a megkezdett uton haladni nem volt nehéz feladat. S mintha csak örökölték volna a tagok az elődök ügybuzgalmát, évről-évre fokozott kedvvel láttak a munkához, sőt 1876-ik év márczius 19-én színelőadást tartottunk, a mely 155 frt tiszta jövedelmet hozott be, s ez összeg ma is egyik alapítókéje e társulatnak. — Hogy minő volt ez előadás, bizonyítja az, hogy ismételni kellett s leszállított árak mellett is 80 frtot küldhettünk a tiszta jövedelemből a hazai árvizkárosultak segélyezésére.

A közönség nem is maradt társulatunk iránt közönyös, mert Borbély László, Hámos József, Br. Nyáry Sándor, Binét Jakab, Barna Imre, Institörisz Endre, Lőrinczy Endre, Dr. Szabó Mihály, Bazilidesz János, Pap Ábrahám, Terhes Pál, Lengyel Andor, Terray Gyula, Baksay József, Liszka József, Dr. Szabó Samu, Molnár József, Groó Vilmos, Szakszon József és mások, siettek koronkint pályadíjakat kifizetni, hogy ez által is fokozzák a munkakévet s ébren tartsák a nemes vetélyszenvet a társulat tagjai közt.

De nemcsak az öröm, hanem a fájdalom is szaporította pályadíjaink számát. — Ugyanis Fülöp Benjamin tisztársunk korán elhunyt jeles fiának, Bélának emlékét megörökítendő, 100 frtot tett le a tanári kar közé azon határozott kijelentéssel, hogy ennek kamata évről-évre mint pályadíj adassék ki ez ünnepély alkalmával. — S e díj most fog először kiosztatni. Legyen a korán elhunyt gyermek nyugalma esendes, s a szülők fájdalmát enyhítse a gondviselés!

A legközelebb lefolyt 13 év alatt társulatunk vázlatos története a következő:

Az 1872/3. tanévben 53 gyűlésen 68 munka s ugyanannyi bírálat olvastatott fel, nem számítva a 16 pályamunkát, melyet a tanári kar bírált meg. — Szavalt s elemzett 47 tag az egyes költők jelesebb műveiből. — Emlékkönyvbe jött 23 dolgozat, megdicsértetett 38. A bírálatok közül egyet érdeme-sített a társulat emlékkönyvre, mig 39-et megdicsért. Ez évben pályadíjat nyertek: Róth László, Csorba Barna, Záhonyi János, Kovács Frigyes, Albert József és Pósa Máté. — Tagjainak száma volt 42.

Az 1873/4. tanévben 54 gyűlésen 84 munka és bírálat olvastatott fel, emlékkönyvbe jött 7 munka, megdicsértetett 50 dolgozat és 37 bírálat. Az 52 szavalt közül diesértben részesült 27, az elemzések közül pedig 39. Pályadíjt nyertek: Lőrinczy Ferenc, Pósa Máté. Mindkettő az igazak álmát,

nek örvendetes hatását — úgy általában — magam is éreztem, s érezem.

Azonban a ki nem elfogult, az kénytelen bevallani, hogy ezen — különben ez idén is dícséretesen működött — társulat fejlődésének legalább is annyival magasabb szinten kellene állania ma, a mennyivel szélesebbkörű ismerettel kell bírniok a közelebbi évben VI-ik, ez idén VII-ik osztály ifjainak; — ilyen arányban nő munkájuk iránti várakozásom a VIII-ik osztály hallgatóival szemben is.

Ennek előrebocsátása után, megjegyezvén még csak azt, hogy e társulat tagjainak pusztán a magyar nyelv művelése végett kifejtett működéséhez kívánok néhány szerény észrevételt fűzni, s ezt sem a szigorú bírálat — tanulóinkra nem alkalmazható — mértéke szerint, legyen szabad habozás nélkül azon meggyőződésnek adnom kifejezést, hogy e társulat működése két irányban, — s ez idén feltűnően — téves utra került.

Az egyik téves irány abban nyilvánul, hogy szabad dolgozatok tárgyául — már vagy ajánlat, vagy választás útján — olyan tanulmány is felvételik, mely egy — ha mindjárt nagy tehetségű — ifjú t. illa alatt üres, kapkodó, legtöbb esetben csupán hangzatos kifejezésektől dagadó fárasztóan unalmas szóhalmazzá válik. — Hogy könnyebben érthetővé tegyem magamat, hasonlattal élek, bár elismerem, nem egészen találóan. — Például egy régi kard, főleg erések kezében, igen tiszteltetelmű fegyver, de a czipra bársonyba rejtett „gyikleső,” s még inkább a gyermekek játékszereül készített fakard, már amannak csak utánzata, másképp mint játéku, nem is használható. — Hát nem mosolyra kész-e látni gyöngét, avagy gyermeket, a mint az erős kar fegyverét emelgeti, s izzad miatta sikertelenül. Am fogjon kezébe növényt, virágot, korához mért súlyu fa, kő, érez darabot, ismerje természetét, alkalmazza, ha kell fegyverül, izmai egykor könnyen forgatják az ősi kardot is.

„A reformatio politikai iránya,“ A királyság és oligarchia küzdelme Magyarországon! — Uraim, tanár urak, hiszen önök bizonyosan jobban tudják mint én, hogy ez már nem is kard, de buzogány 1222. évből, sőt az előbbi meg épen öreg ágyú, melynek 1526-ban Mohácsnál kellett volna megszólalnia először, ha Zápolya be nem szegzi. Egy hosszú fáradságos tanulmányban töltött évek közben megöszült főnek sikerülne tán ama kort, az azon korban uralgott eszmék küzdelmét úgy ismertetni, hogy az ránk nézve komoly hatását el ne tévessze. A magyar Hugo Viktor még nem született meg. Sőt a Szilágyiak, Horváthok, Szalayak, Telekies helye is régóta üresen áll.

Valóban én, s velem a hallgatók közül igen sokan, szívesebben hallottuk volna például azon események közművelődési határát, melyek a városunk helyén valamikor állott községek csoportosulását avagy eltűnését okozták. Vagy például azon időnek rajzát, mely tanodájuk keletkezésétől maig lefolyt, s az eredményt, melyet kivívnia sikerült. — Miudenesetre pedig csak „fokról-fokra.“

A másik téves irány szintén komoly, annál inkább mert ellenkezik a társulat alap céljával, a magyar nyelv művelésére irányuló törekvéssel.

Ugyan mit méltóztatnának mondani annak magyar nyelvvezetőre, kinek beszédében nem egészen 1 1/2 óra alatt a következő latin szavak: „absolut, abstract, axioma, civilisatio, conceptio, epicus, fisicai, forma, gener, idili, idea, ideal, illusio, jambus, motivum, liricus, objectiv, poeta, producet, preba, reformatio, romanticus, subjectiv, terrenum, trocheus vaena“ fordulnának elő. — Pedig ezeket én mind a közelebbi Kazinezy ünnepélyen hallottam, sőt többeket is, a melyeket röptökben már el nem csíphettem.

A magyar nyelvnek idegen szavakkal eképen történő felvegyítését minden körülmények között hibának, vagy legalább is gyöngeségnek tartom; szükségből azonban közkormányzati dolgok vitatása körül szónoktól avagy írótól még eltűröm, kiváloan nyelv-művelő társulattól, irodalmi ünnepély alkalmával

aluszsa már; továbbá Pollaesek József és Bartos Lajos. Tagjainak száma volt 52.

Az 1871/5. tanévben 45 rendes gyűlésen 83 mű és bírálat tárgyalatott. Emlékkönyvbe jött 3 dolgozat, megdicsértetett 25 munka és 34 bírálat. A szavaltatok közül 28 dícsértetett meg, míg egy elemzés emlékkönyvbe érdemesítettett, 17 pedig megdicsértetett. — Pályadíjt nyertek: Binét Arnold, Basilidesz János, Engel Lajos, Perjessy László, Pap Árpád és Lőrinczy György. Tagjainak száma volt 55.

Az 1875/6. tanévben a fentebb vázolt színelőadásokon kívül 47 gyűlése volt a társulataknak, melyen 82 eredeti és 4 fordított mű s ugyanannyi bírálat felett hozott érdemleges ítéletet. — Emlékkönyvbe íratott 17 munka, megdicsértetett 49 dolgozat és 52 bírálat. Erdemkönyvbe jött 3, megdicsértetett 38 elemzés és 39 szavaltás. — Nyertek ez évben: Manzel József, Pollaesek Gábor, Pokorny Gyula, Lőrinczy György, Tirscher Ernő, Bazilidesz János, Vitalis István, ki önkézevel vetett véget életének és Szabó Elemér. — Ez év volt társulatunk negyedszázados történetében a valóságos arany év, mert ez évben nem kevesebb mint hat párfogó tüzött ki jutalmakat u. m. Barna Imre, id. Bazilidesz János, Binét Jakab, Lőrinczy Endre, Pap Ábrahám és dr. Szabó Mihály, kik közül fájdalom Lőrinczy Endre és dr. Szabó Mihály urakat ragadta ki körünkől a kérélhetlen halál. Legyen emléküök áldott, sirhalmaik fölött örökjék a hála és kegyelet. tetteikből merítsen ügybuzgalmat és áldozatkészséget az utókor! — A társulati tagok száma ez évben 61 volt.

Az 1876/7. tanév szintén egyike volt azoknak, melyekben az önmunkásság s a nemes vetélyszervényes diadalokat aratott, bár nem oly széles körben, mint előzője, de azért a színelőadásokat leszámítva, méltó iker-testvére volt a másiknak. Volt 53 gyűlés, melyen 117 munka és ugyanannyi bírálat tárgyalatott, míg 14 munka bírálata elmaradt. — Erdemkönyvbe vétetett 9 munka, megdicsértetett 72 dolgozat és 57 bírálat, 35 tag szavalt és költészettanilag elemzett 35 művet, a jelesebb íróktól. Megdicsértetett 21 szavaltás és 18 elemzés. Pályadíjt nyertek: Kemény Andor, Róth Gyula, Mauks Béla, Perjessy Mihály, Sramko Andor, Kuchta Samu, Főris Ferencz és Plachy Béla. Tagjainak száma volt 39. Ez évben Intitőrisz Endre ur tüzött ki 5 fnt pályadíjat.

Az 1877/8. tanévben 27 gyűlésen 83 nagyobb részét szép-irodalmi dolgozat olvastatott fel a megfelelő számú bírálatokkal. Emlékkönyvbe íratott 13 dolgozat, megdicsértetett 23 dolgozat és 40 bírálat. Volt 13 pályamunka, s nyertek: Balogh György, Bródy József, Hamaliár Lajos, Wenich Károly,

már nehezemre esik annál inkább, mert ilyen alkalommal lehetetlen a hallott idegen szavak értelmét a szótárban utána keresni. És bizony-bizony sokan vannak, a kik e részben osztják nézetemet.

Szó sincs róla, ezzel szemben azt is lehetne mondani, hogy művelt nő, vagy férfi ilyesmin fel nem akadhat, mert nyelvismerettel bírnia kell; de én ebből csak annak az igazságát ismerem el, hogy az egész idegen nyelvet — beszédet — bírnai szép dolog, s minél többet tud valaki, annál magasabb az ő érdeme, de ez nem teszi szükségessé, hogy a magunké idegen szavakkal összekeverjük, annál kevésbé pedig a hazafias érzelmek tiszta oltára körül előtt, kiket a haza reményeinek oly örömet nevezünk.

Védelemül állítják némelyek — a szegények — hogy sok idegen szó fogalmát a mi nyelvünkön híven kifejezni nem lehet. — No ez az állítás csak olyan kurta köpeny, hogy a hiúság ludlába nagyon kilátszik alula. Mert ha vannak is e s a k idegen nyelven kifejezhető fogalmak, azok kifejezésére csak azért nincs egyszerű szavunk, mert eddig hiányzottak nálunk az azoknak megfelelő tárgyak, — de ezzel csak annak szüksége van indokolva, hogy keressük nyelvünkben is a legalkalmasabb kifejezést egyszerű avagy összetett szavakban, ha lehet körülírással, ha másképp nem lehet. Hát hiszen épen ez a nyelv-művelő társulatok egyik legfőbb feladata; legelső kötelessége pedig az, hogy meglévő kifejezéseink tisztaságát minden körülmények között megőrizze.

Engedjék uraim reménylenem, hogy őszinteségemet rossz néven nem veszik, s nem tulajdonítanak jelen soraimnak hin fontoskodási hajlamot. Különben ha jó szándékoméért egy kissé megmosnák is árva fejemet, ez az alapigazságom mitsem változtatna, sőt ha gyenge szavaim még más intézetekbe is eljutnának, bőségesen megjutalmazva érezném magamat.

K. d. v.

Felhívás.

A nagyméltóságú földmívelés-, ipar- s kereskedelemügyi magyar királyi miniszterium Rimaszombati rend. t. várostól bérbe vette a Kurinez nevű pusztát azon szándékból, hogy azon egy földmívelés iskolát rendezzen be.

Az iskola célja, hogy abban a vidék kisebb birtokainak leendő tulajdonosai birtokuk okszerű kezelésére megtanítassanak, hogy a nagyobb birtokokba szükséges munkavezetők, felügyelők gazdasági téren kiképeztesse.

Az iskolában a tanítás egyrészt gyakorlati, mely a gazdaságban előforduló kézi-fogások elsajátítására, másrészt elméleti, mely a természettudományi ismereteken kívül az összes gazdasági szakok (talajisme, növénytermelés, gazdaságvitel, — erdészet, kertészet) a tudomány mai nívauján álló oktatásra terjeszkedik ki.

A tanév folyó évi november 1-én veszi kezdetét. A felvételtől óhajtok ez irányú kérvényeiket a m. kir. földmívelés iskola igazgatójához ezimezve folyó év szeptember hó 15-éig terjeszék be.

A felvételi feltételek a következők:

- a) A betöltött 17 éves életkor.**)
- b) Erős, egészséges testalkat.**)
- c) Iskolai- és községi bizonyítvány által igazolt jó erkölcsi magaviselet.
- d) Annak tényleges bizonyítása, hogy a belépni óhajtó nyelvtanilag jól tud írni, folyékonyan olvasni és a négy számantani alpműveletekkel helyesen számolni.
- e) Kíváratik oly írásbeli nyilatkozatot a belépni óhajtó

*) Néhány hónap különbség. — ha a belépni óhajtó erős testalkattal bír — nem vétetik tekintetbe

**) Megjegyeztetik, hogy a belépni óhajtó és levél útján felvett tanuló az iskolába érkeztek, ha testi fejlettség tekintetében rem találtak nek megfelelőnek, felvétele megsemmisítetvén, belépése megtagadható és akkor a befizetett tápdíj részlet a szülőknek viszaküldetik.

Herman Béla, Kanta Jenő és Kemény Andor. Ez évben br. Nyáry Sándor ur tüzött ki 5 fnt pályadíj, tagjainak száma volt 47.

Az 1878/9-ik isk. évben 32 gyűlés volt s felbíraltatott ezeken 74 dolgozat es ugyanannyi bírálat. 4 mű emlékkönyvbe íratott, míg 42 dolgozat és 36 bírálat dícsértetben részesült. 43 szavalt és 43 elemzés felett mondtunk ítéletet, megdicsértetett 33 szavaltás és 14 elemzés. Ez évben több-kevesebb összeggel segélyezték a társulatot: Terhes Pál, br. Nyáry Sándor, ifj. Badinyi Gyula, Baksay József, Liszka József és dr. Szabó Samu. — Pályadíjat nyertek: Lubik Imre, Szathmáry József, Szabó József, Szuhay Benedek, Molnár József, Palovics Miklós, Bohus Pál és Demeter Lajos. Tagjainak száma volt 27.

Az 1879/80-ik tanévben 34 gyűlést tartottunk, s 50 dolgozat és bírálat felett mondtunk érdemleges ítéletet. Emlékkönyvbe jött 7 mű és 1 bírálat, megdicsértetett 14 munka és 17 bírálat. — Hallottunk 27 szavaltot és elemzést, melyek közül megdicsértetett 18 szavaltás és 15 elemzés. Pályadíjt nyertek Szabó József, Szuhay Benedek, Lubik Imre, Husek Ferencz, Demeter Lajos, Kovács László és Főrgon Lajos. Pályadíj rendelkezésünkre ez évben is Terhes Pál ur 5 fnt bocsátott. A társulat tagjainak száma 32 volt.

Az 1880/1-ik tanévben csak 24 gyűlés volt, minek oka az elnök huzamos ideig tartó betegsége volt. Mindazáltal 46 dolgozat és ugyanannyi bírálat felett ítéltünk, emlékkönyvbe jött 5 dolgozat, megdicsértetett 26 munka és 35 bírálat. Az állandó pályadíjakon kívül 5—5 forintot tüztek ki: Borbély László, Terhes Pál, egy ismeretlen, Kozma Szabó József a helybeli ref. egyház buzgó algondnoka. — A kitűzött pályakérdésekre 20 pályamunka érkezett be, nyertesek lőnek: Osváth Zoltán, Skrovina József, Kovács László, Kármán Zoltán, Főrgon Lajos, Sáfán Dezső, Pósa János, Kovács József és Báthory István. A tagok száma volt 40.

Az 1881/2. iskolai évben 34 gyűlés volt, melyeken felolvastatott 50 munka és bírálat, emlékkönyvbe jött 5 dolgozat, megdicsértetett 16 dolgozat és 38 bírálat. — Elemmezve elszavaltatott 36 költői mű, megdicsértetett 23 szavaltat. — Pályaművek száma volt 17, nyertek: Schmidt Atilla, Szabon István, Kármán Zoltán, Báthory István, Engel Lajos, Medzichradzky Pál, Kármán Aladár, Vajda István, Ujhelyi Béla, kit a szülők ölelő karjai közül oly korán kiragadott a halál. Ez évben Terhes Pál és Groó Vilmos tüztek ki pályadíjakat. A tagok száma volt 37.

Az 1882/3-ik évben 25 gyűlés volt, felolvastatott 64 dolgozat s ugyanannyi bírálat. Emlékkönyvbe jött 4 dolgozat

szüleitől, eselleg gyámjától, melyben kötelezettség vállaltatik, hogy a tanfolyam tartamára a tanítványért az iskolában teljesítendő fizetéseket magukra vállalják és a tanintézet pénztárába a rendes időre mindig beszoigáltatják.

A tanfolyam két évre terjed. Olyan jobb tanulók, kik az ízelettelbe mélyebb betekintés, az egyes szakokban pl. gazdaságiüzletbe, stbbiben nagyobb jártasságot óhajtanak szerezni, ezen felül még egy évig az iskolában maradhatnak, s ezek zárvizsgálatot tesznek, melynek eredményéről külön bizonyítványt kapnak.

A földmívelés iskola tanuló az iskolában lesznek elhelyezve és egy egész tanévre teljes ellátásért két részletben 150 fntot fizetnek. Az ellátási díj első részlete 75 fnt, könyvtári illeték 3 fnt, biztosítási díj 10 fnt, azaz 88 fnt a felvétel után azonnal az iskola pénztárába lefizetendő. A biztosítási díjból fedeztetnek a tanuló által netán felhasznált gyógyszer, ebből térítetnek meg az általa okozott károk. A pénzmaradvány a szülőknek visszaadatik. Az ellátási díj második részlete 75 fnt, mely mindég márczius első felében fizetendő be a tanintézet pénztárába.***)

Mint hogy a m. k. földmívelés iskolánál jelenleg több ösztöndíjas hely van árszedésben, az ezek elnyerhetésére ígérettartók felhivatnak, miszerint a felvételi feltételek a. b. c. d. pont alattiakon kívül, szüleik teljes vagyontalanságát igazoló hiteles bizonyítvánnyal felszerelt befizetési folyamódványokat, az igazgatósághoz ezimezve, f. évi szeptember 15-ig terjeszék be. Az ösztöndíjas csak a tápdíj fizetése alól mentetik fel. Pusztá-Kurinez, 1885. június 5-én.

Karal János, m. k. földmívelés iskola igazgatója.

Felhívás.

Mindazokat, kik a budapesti országos kiállításhoz meggyéknél rendezendő tömeges utazás céljából általam megkeresttől a végett, hogy résztvevőket gyűjtsenek, sürgetően kérem, sziveskedjenek az aláírási leveket hozzám f. június hó 22-ik napjáig minden körülmények közt beküldeni, mert az elutazandók számáról csak így nyerhetvén tájékozást, további értesítést is, az utazás közelebbi körülményeire nézve, csak ezután adhatok.

Együttal ismételve felhívom helybeli polgártársaimat, hogy ha ezen tömeges utazásban résztvenni óhajtanak, nevék feljegyzése végett ugyanezen a fenti nap d. u. 5 órájáig hivatalos helyiségekben jelentkezzenek, mert később jelentkezőket el nem fogadhatnák.

Rimaszombat, 1885. június 20.

Szabó György, polgármester.

A rimaszécsi kerület választóihoz!

Tisztelt választók! Folyó hó 28-ika délelőtti 10 órára kitűzött beszámoló beszédemet, közbe jött okok miatt ugyanaz nap délután 4 órakor fogom megtartani. Hazafiai üdvözléssel maradtam.

Budapest, 1885. június 17.

Bornemisza István, országgyűlési képviselő.

Hírek és vegyesek.

Ritka vendég érkezett e hó 15-én városunkba báró Kemény Gábor köztekedésügyi miniszter személyében, ki Ajnácskői birtokáról jött át, hogy főispánunkat, ki épen itt időzött, meglátogassa. — Váratlan érkezése kizárt minden hivatalos színezetű fogadtatást.

***) Az iskolába belépő magával tartozik hozni fehérneműt, ágyneműt és felső öltözetet.

s 1 bírálat, megdicsértetett 23 munka és 28 bírálat. Szavaltatott és elemezetett 32 költői mű, megdicsértetett 6 szavaltás és 19 elemzés. — Ez évben Groó Vilmos tanfelügyelő ur 1 drb 10 freos aranyat, s br. Nyáry Sándor ur 5 fntot tüztek ki pályadíj. Nyertek: Vajda István, Paulik János, Réthy Andor, Mihályi Lajos, Fráter Samu, Engel Samu, Richer Aladár, Soos Miklós és Liszka István. A tagok száma volt 38.

Az 1883/4-ik tanévben 32 gyűlésen 40 dolgozat olvastatott fel, bírálatával együtt. Emlékkönyvbe vétetett: 7 munka s 1 bírálat, dícsértetben részesült 8 dolgozat és 25 bírálat. Szavaltak s költészettanilag ismertettek 39 költői művet; megdicsértetett 33 elemzés és 17 szavaltás. Pályadíj ez évben Szabó József ur, a rimaszombati m. kir. állami postahivatal főnöke 1 drb 10 freos aranyat tüzött ki. Nyertek: Albert János, Szabó Mihály, Richter Aladár, Tóth Lajos, Kovács Andor, Karpinsky Lajos, Gloser László és Sándor Szilárd. A tagok száma 31 volt.

A jelen tanévben, mely társulatunk fennállásának a 25-ik éve, 44 gyűlésen 78 munka és bírálat lett felolvasva azon 100 munka közül, mely a titkári hivatalhoz beadatott. Emlékkönyvbe íratott 3 munka s ugyanannyi bírálat; megdicsértetett 18 munka és 37 bírálat, míg 4 munka javítás végett a szerzőnek visszaadott. — A lefolyt évben 24 költői mű elemzetett és szavaltatott. Emlékkönyvbe vétetett 3 elemzés, megdicsértetett 20 elemzés és 14 szavaltat. — A kitűzött pályakérdésekre 24 pályamunka érkezett be, jelesül: 3 monda, 4 ballada, 1 románcz és 2 elbeszélés; 2 költészettani, 2 történeti tanulmány, 1 természetrajzi értekezés, 4 műfordítás, 2 komoly- s 3 vígbeszély. — Jutalmat nyertek: Albert János költészettani tanulmánya. (Arany és Petőfy „Bolond Istók“-jának összehasonlítása alak, tartalom és felfogás tekintetében), míg Schlesinger Miksának hasznos című tanulmánya megdicsértetett, Tóth Lajos (A reformatio politikai iránya Magyarországon), Réthy Andor (Kalas Petti. népies ballada); Schlesinger Miksa (Oratio scytharum legatorum, műfordítás), Láner János (A madarak élete, természetrajzi tanulmány), Richter Aladár (A királyság és oligarchia küzdelme Magyarországon), Varga István (Bánfy Dénes, ballada). — Dícsértet nyertek: Schlesinger Miksa „A hajós-pár románcza,“ Nagy Dezső műfordítása, Szabó Mihály költeménye, Kovács Andor két szépirodalmi műve és Karpinsky Lajos humoreszkje. — A társulat tagjainak száma volt ez évben 59. — A lefolyt 25 év alatt 467.

Kitüntetés érte — mint halljuk — **Biró Margit** kisasszonyt, a helybeli elemi leányiskolákban alkalmazott kézimunka-tanítónőt, kihez az országos kiállítás XXXI. csoportjának elnöke azon kérdést intézte, hogy kiállított tárgyait eladni, azokkal ugyanazonos kivitelű megrendeléseket elfogadni hajlandó-e? Mi — nem kételkedve értesülésünk megbízhatóságában — midőn e kitüntetéshez a nevezett kisasszonynak őszintén szerencsét kívánunk, azon reménynek adunk kifejezést, miszerint e buzdító példa nem fogja eltéveszteni kívánt erkölcsi hatását tanítványaira sem.

Athelyezés. A helybeli csendőr állomás egyik legkitűnőbbike **Nemesek János** ur e hó 19-én távozott körünkől, hogy **Rozsnyón** foglalja el új állomását. Nevezett csendőr tisztviselő kiválóan bírta közönségünk őszinte becsülését nemcsak hivatali körében kifejtett erélye s mindig tapintatos eljárásaiért, hanem a helyzetében vajmi ritka műveltség azon sokoldalúságáért is, mellyel **Rozsnyó** közönségét megnyernie szintén sikerülend.

Halálozás. Szabó Györgyöt, városunk derék polgármesterét és családját súlyos vesztés érte. Ugyanis hasonnevű fia, ki a legszebb reményekre jogosított mindenkit szerénysége, széleskörű ismerete s műveltségével fogva, e hó 15-ikén hosszúságos szenvedés után elhunyt 27 éves korában. A jules ifjú ravatalát a rokonok, barátok és tisztelők egész serege állta körül s koporsóját nemesak a szülők és testvérek de a megrendült közönség könnyei is áztatták. A koszorúkkal borított koporsó felett **Szalóczy Dániel** ref. lelkész mondott megható imát, a hit szavaival gyógyítgatván a vérző sebeket. — Nyugodjanak békében porait!

A tömeges utazás gondolata megyénk területén nem maradt ugyan minden viszhang nélkül, de a budapesti országos kiállításnak ily uton leendő látogatására jelentkezettek száma eddig nem felel meg azon várakozásnak, melyet iparosaink, s megyénk szegényebb sorsú értelmes lakóinak, jó akarati törekvéseikhez méltán fűzhetünk. Szemben e kiállítás feltűnő gazdagságával, azon nagymérvű érdeklődés között, melyet Európa magasabb műveltségű iparos népei tanusítanak a mi kiállításunk iránt, az a közöny, mely nálunk abban nyilvánul, hogy a buzdító felhívást aránylag kevesen követik: nem alkalmas megyénk iparos közönsége tekintélyének emelésére. Mert ha bár **Dobsináról** és **Rimaszombatból** 54-en jelentkeztek, e szám még is csak feltűnő csekély azon 25—30000 fős tehető értelmiséghez képest, mely nálunk földművelési, ipari, kereskedelmi, tanügyi téren keresi kegyerét. Ily kedvező alkalmat elmulasztani, hazánk évről-évre emelkedő ifjú fővárosának, az első hazai általános kiállításnak megtekintésére, annál ki megtagarított néhány forinttal rendelkezik, saját maga elleni hiba volna, mert a kiállítottak eszűn felületes áttekintése után is lehetetlen arról meg nem győződni, hogy az ipari tudományok, ismeretek, gyakorlati ügyesség ma már nem kevesebb díszes helyre emelik a szorgalmasan törekvőt, mint az elvont tudományok böleseit, avagy a nagy vagyon szerzésés örökösét.

Beszámoló. A rimaszécsi választói kerület országgyűlési képviselője, e hó 28-ikán (vasárnap) d. u. 4 órakor fogja megtartani beszámoló beszédét. Nem érezük hivatal magunkat arra, hogy a képviselői beszámoló beszédek közkormányzati fontosságát ez alkalomból szóba hozzuk, de azt igen is hangsúlyozhatjuk, hogy a választók és választottak közötti viszony szükségképen feltételezi az érintkezést legalább a szellemi téren. Ugyanezért midőn örömmel jelezzük a megelégedést a rimaszécsi kerület választói részéről képviselőjük elhatározása felett, legyen szabad reménylenünk, hogy a többi kerületek választóinak szintén lesz alkalmuk képviselőjükkel hasonló téren ismét találkozhatni.

Tűzoltó együletünk — amint már közelebb is volt alkalmunk említeni — hosszú télenséget megszakítva nagy gyakorlatot tartott a régóta sürgetett s már fel is épített „maszó torony” körül. E gyakorlatot azok vezényelték, kik az alparancsnoki állomás elnyerhetése céljából vizsgára jelentkeztek. A siker megbírálására nem vagyonk illetékesek. E felett a f. hó 28-án (vasárnap) d. e. 10 órakor tartandó közgyűlés fog dönteni. Ugy halljuk azonban, hogy a megválasztásra eddig **Benko János** főgymnasiumi rajztanárnak van legtöbb kitartása. Annyi bizonyos, hogy e választásnál is csak a közönség érdeke lehet irányadó.

Kossuth arcsképe. **Kossuth Lajos**nak első, természet után festett arcsképe, melyet **Parlaghy Vilma**, a külföldön is nagy hírű magyar festőnő **Turinban** festett, **Budapest**en **Andrássy-ut** (ezelőtt **sugar-ut**) 124. szám alatt a **Bulyovszky-féle** nyaralóban ki van állítva. A hazafias hódolat, melyet a magyar nemzet **Kossuth** iránt mindenha érzett, valóságos bucsujáró helylyé tette a **Bulyovszky-féle** remek nyaralót; a közönség nagy tömegben tödül a képet megnézni. A remekmű, melyről a **urinai** festészeti akadémiának tanárai oly dicsőítőleg nyilatkoztak, osztatlan tetszésben részesül a közönség részéről. A magas arisztokracziától a munkásig mindenki egyaránt elmereng a szabadságharc apostolának arcvonásain s nem ritkák az oly jelenetek sem, hogy 48-as hónapok tédre borulnak előtte, s **Kossuth** tisztelői könyvre fakadnak a megszólalásig természetű kék láttára. Melegen ajánljuk városunk közönségének, a kik az orsz. kiállításra a fővárosba rándulnak, ne mulasszák el a nagy honf. arcképét megnézni, mert e kép után igazán szívébe vésődik az agg honfi emléke mindenkinél.

A rimaszombati egyesült prot. főgymnasium ifjusági önképző-köre negyedszázados fennállásának emlékére fényes ünnepélyt tartott e hó 14-én. Már az ünnepély kezdete előtt jóval megtele a gymnasium nagy terme előkelő, válogatott közönséggel, melynek egy részét a kör egykori tagjai képezték. Alig van önképző társulat hazánkban, mely szakadatlanul folytatta volna működését ily hosszú évsoron át, olyan pedig alig van, melynek tagjai közül annyi jeles író került volna ki és oly fontos küldetést teljesítene hazafias tekintetben mint ez. Tagjai voltak: **Tórs Kálmán**, **Mikszáth Kálmán**, **Bodon József**, **Pósa Lajos**, **Gáspár Imre**, kik már eddig is tisztelt nevet szerettek maguknak az irodalmi téren, s e társulat kebelében szerették és szeretik a magyar nyelvet s hazafias szellemet **Liptó**, **Turóc**, **Zólyom** és **Szepesmegyének** azon szülöttei, kik **Rimaszombat**, e tősgyökerez magyar várost és ennek tanintézetét koronkint — még pedig nagy számmal — meglátogatták. — Az ünnepély lefolyásáról következő értesítés áll előtűnk: miután az ifjusági énekkar által **Petőfi** „Talpra magyar” kezdetű, szabatosan, lelkesítő hatással elzengett dala véget ért, az ünnepélyt **Bodon István** tanár, ki már 13 év óta elnöke a társulatnak, a közönség meleg üdvözlétével nyi-

totta meg; felolvasta jelentésében a letűnt 25 évnek történetét, megemlékezve az 1860-ik év nagy horderejéről, midőn a korlátlan uralom járma alól felszabadult szellem termékeny működési tért talált a hazai tanintézetek kebelében. — Különösen lekötötte figyelmünket az 1875/6-ik évnek vázlatá, mikor a társulat tagjai jól sikerült színi előadást tartottak, melynek tiszta jövedelméből 150 frt pályadíj alapul letéttett, 80 frt pedig a hazai vizkárosultak segélyezésére küldetett fel. Ez év valóságos arany év volt, mert a közönség aldozatokétsége 14 több-kevesebb összegből álló pályadíj hozott össze. A történelem, mely teljesen elének tárta a testület fejlődését, mozgalmát, működését, bizonyára becses adat leendő a hasonczélú és irányu testületek történetében. — Az elnököt a közönség több ízben hangos éljenekkel jutalmazta meg. — Ezután az önképző kör tagjai következtek részint önálló műveik felolvasásával, részint szavallatokkal. Minden körülmények között dicséret s elismerésre méltó szorgalom gyümölcseiként lehet tekintenünk a bemutatott műveknek már azon részét is, melyet egyik s másik történelmi s költészeti tanulmányból hallani alkalmunk volt (nagyobb terjedelműek lévén, hogy sem a többiekkel együtt egészen élvezhetőek lettek volna); a verses művekben érezhető volt a költői gondolatok melegsége, a kifejezés alkjának szabatosága, sőt, a mennyiben kezdők ellen szigorú bírálati elvekhez nem is ragaszkodhatunk, az általuk kivított siker, mely a hallgatók körében gyakori tetszés zajban nyert kifejezést, bátran elfogadjatjuk egy-egy szép jövő zálogának. A szavallatok egy nemelyike — bar felfogás s az érzelmeknek arczjáték és taglejtés által eszközölt visszatükrözésben hátrább maradt a márcz. 15-én előadottaktól, mindazonáltal az itt is feltűtetett képesség, jóakarát és ügybuzgalom teljes elismerést érdemel. Az ifjak e működését dr. **Veres** tanár bírálatá, s ezután az énekkar egy igen sikerülten előadott víg dala rekesztette be. E kedves emlékü nap élvezeteiről — úgy véljük, a közönség részéről is — minden hízelgés nélkül mondhatunk köszönetet a „**Kazinczy** társaság” vezetőjének. Az ünnepély hatása gyanánt felemlítjük, hogy az önképző kör volt tagjai között üdvös mozgalom indult meg, melynek célja egy, a társulat 25 éves fennállásának emlékét megörökítőendő alapítvány összehozása lenne, mely alapítványunk kamata évről-évre valamely munka jutalmazására fordítatnék. — A kezdeményező ügybuzgalma és anyagi helyzete biztosítást nyujt arra nézve, hogy ez alapítvány minél előbb együtt leendő.

A tiszolczi műkedvelő társulat folyó június hó 28-án, a tiszolczi magyar kaszinó könyvtára javára a vendéglő nagy termében színelőadással egybekötött hangversenyt rendez a következő műsorról: 1. „Szavallat” **Lettinger Margit** k. a. által. — 2. „Kukli-prédikációk,” vigjáték egy felvonásban, előadva a tiszolczi műkedvelők társulata által. — 3. „A vándor” **Schubert**ől és „a vándorlál” **Mendelsóhn**tól. **Görgey Lajos**né urnó zongorakíséretével éneklí **Wilhelm Ede** ur. — 4. **Rhapsodie hongroise**” **Liszt** **Ferencz**ől, zongorán előadja **Sefesik Ipolyne** urnó. — 5. „Magyar népdalok” **Sefesik Ipolyne** urnó zongorakísérete mellett éneklí **Zólyomi Jenő** ur. — Kezdeté 8 órakor. — Hazafias örömmel üdvözlöjük a tiszolczi műkedvelő társulatát alakulása s első fellépése alkalmából. Hazafias ezelt tűzött ki feladatunk, midőn a végből alakult, hogy a tiszolczi még mindig nagy kisebbségben levő magyarságot ne mes szórakoztatás által össze akarja forrasztani s együtt tartani. — Ezen nagy lelkesedést, kitalást és aldozatokétséget igénylő működésében bizvást remélhetí a megyei intelligencia támogatását, melyhez a magunk részéről is azon hazafias kérelemmel fordulunk, hogy tiszolczi véreinket ne hagyja magukra, hanem tömeges megjelenése által mozdítsa elő a magyarságnak ezen ponton még mindig veszélyeztetett ügyét. Abban nem is kételkedünk, hogy a közelfekvő **Murány**, **Nagy-Rőcze**, **Nyustya**, **Kokova** s főleg a híkeri gyártelep lakói ezen előadáson nagy számban lesznek képviselve, de városunk közönségének sem szabadna onnan elmaradni, mit annál könnyebben tehet meg, mivel a vasuti közlekedés ez alkalomra igen kedvező s az oda és visszautazás sem jelentékeny költség sem idővesztéséggel nem jár.

Végzetes tévedés aldozatává lett e hó 19-ik napján **Lesinszki János** egy beteges gyalogosan utazó, a „fekete rét” körül, épen akkor, midőn egy fa árnyékában pihenve, tán jobblétről álmodott. Ez esetről a következőket hallottuk: Egy osgyáni juhász felesége, midőn délelőt a **Kurinez** pusztáról hazasietett, valami esavagó, ismeretlen suhancz által lett megtámadva, — azonban sikerült némi küzdelem után futás által menekülnie. A mint hazaért, lehegve, ijedten beszélte el esetét, melyet hallván a bojtár, vette farkós botját, s ment a kijelölt irányba, hogy az állítólag közeledő még az uton találva, kérdőre vonja saját modora szerint. A hiányos személy leírás, a dult kedély, bosszuérzet mind ama szegény ember fejére zudították a valódi tettesnek szánt csapások özönét. Most a juhász hasztalan bánkódik elhamarkodott tette következményei felett, mert azokért már is bűnhődik, s még szerencséje leendő, ha aldozata az életnek megtartható lesz.

Mikor „röndnek muszájra lönyyi” hát akkor az „**András**”-ok úgy néha maguk is rendtelenséget csinálnak. Igy történt az e hó 14. napjának éjjelén egy ártatlan koresmázás után melyből, a faktanyára terve, olyan paraszt birkozás fejlődött ki köztök, hogy komolyabb következményekről irhatnánk, ha a „véletlen” nem jatszana mentő szerepét. Ugyanis a birkozók egyike, aki alul került, társa vagy saját maga oldalfelegyerebe (szoronyába, de nem lehet tudni melyikébe) úgy esett, hogy csak a derék-szij mentette meg a halálos szurástól. Semmi kétség, hogy a sérült gyorsan felépül, de a közönség érdekében is kívánatosabb lenne, miszerint az ilyen „vetéltársak” nem „bor,” de „munka” közben mutogassák, hogy

„Vagyok olyan legény, mint te,
Vágok olyan rendet, mint te.”

Nagy tűz pusztított **Lőcsén** e hó 16-ikán, nem kevesebb mint 150 épület égett le. A tűz keletkezésének oka egy 10 kros volt, melyet egy gyermek kapott s a szalmában játék közben elvesztett. Este lévén az idő, gyufát gyújtott, s keresés közben a szalmakazal lángra lobbant. Az erős szél csakhamar széthordta az égő pernyét s pár pillanat alatt egész házsorok lángban állottak. Az oltás és mentési kísérletek hasztalanok voltak, mert a kavargó szél minden irányban lehetlenné tette a munkát. Fájdalom 4 emberélet is aldozatul esett, míg 8 súlyosan sebesült élethálál közt lebeg. A szerencsétlenek nyomora leírhatatlan.

Helybeli ipariskolánk növekedésének ez évi nyilvános zárvizsgája e hó 14-én d. u. tartott meg s mondhatjuk teljes meg-

elégedésére azon — nagyobb részben iparosokból álló — közönségnek, mely a most már 10 hóig tartott tanév alatt a tanárok ügybuzgalmanak s a tanoncok szorgalmának sikere iránt érdeklődött. A jelen volt kir. tanfelügyelő ur elismerő nyilatkozata egyuttal a tanári karnak, másrésztől a tanoncok előmenetelének szolgálatott elégtételt azon, fájdalom még mindég nagy számu iparosokkal szemben, kik az ipariskola üdvös hatásait még mindég s elég rozszakaratulag kétségbe vonni nem röstelkednek. Valóban sajnálatra méltó jelenség, hogy iparosaink közül igen sokan, alig megérthető indokból, tanonczaiknak meg nem engedték, vagy legalább nem igyekeztek lehetővé tenni, hogy a munkakiállításra részt vegyenek. Ezuttal közel 100 iparos tanonc közül alig 12—15 fiu hozott valami kész munkát a vizsgára; azonban a bemutatott kivétel nélkül kitűnethetőek lettek volna nemesak dicsérettel, de pénzbeli jutalommal is, ha az adományok nagyobb mérvűek. Azonban a jutalmazásnak szűk köre kellett szorítkozni. Az elméleti vizsga befejeztével jó erkölcs, szorgalom és haladásért megjutalmaztatott **Kis Gyula** előkészítő-, **Pál Lajos** I-só-, **Czagányi Pál** II-od-, **Balazs József** III-od szűlyu növendék egy-egy forinttal; a kiállított kész munkáért kitűntetve lettek **Brady László** 3 éves asztalos tanonc egy igen csinosan készített női varró-asztalkáért, **Dorka József** 2 1/2 éves lakatos tanonc egy feltűnően szép s erős kivitelű kapuzárért egy-egy forinttal, ezeken kívül **Molnár Zsiga** 3 1/2 éves bűdogos-, **Vajner Kálmán** 2 éves cipész-, **Soós János** 5 éves cipész-, **Csapó László** 3 éves eszmadia-, **Bodon Gyula** 2 éves kalapos- és **Szöke István** 2 éves asztalos tanonc egyenkint 50 krajczarral; végül **Bombik György** 3 éves kalapos tanonc — miután már az előző évben jutalmazva lett, ezuttal különösen megdicsértetett. Ily eredmény után van okunk hinni, hogy az iparos tanoncok oktatása mind elméletileg, mind gyakorlatilag az ohajtott eredményre vezetend olyan tanérok által, minőkkel az intézet nálunk dicsekedhetik.

A helybeli h. h. elemi leányiskolák évi nyilvános zárvizsgája f. hó 28-án (mához egy hétre vasárnap) d. e. fog megtartatni a templomban az isteni tisztelet után, s így remélhető, hogy az érdeklődő szülők és pártolók mint mindig, egy ezuttal is tömegesen fognak e vizsgához sietni.

Nyilvános vizsga. A nagy-szuhi egyházhoz tartozó f. zsalsányi és susányi községekben e napokban volt az iskolás gyermekek vizsgája. A koszorúkkal feldíszített iskolaépület csakhamar megtelt az érdeklő szülőkkel és tanügybarátokkal. A vizsgák menete, a gyermekek szabatos feleletei különösen a magyar nyelvből mindenki meglepett s az eredmény igazolja azt, hogy a hol a tanító sok kellemetlenséggel és nagy felelősséggel járó hivatalát nem pusztá megélhetési eszköznek, de valódi hivatásnak tartja s ezek mellett nem mellőzi azon kötelességeket, melyekkel a magyar haza iránt mindenkünknek viseltetnie kell, az egyszerű nép fiait és gyermekeit a magyar nyelvet s a magyar hazafias szellemet és műveltséget nemesak megkedvelik, de örömmel fogadják s e téren jóakarátuknak s képességüknek nem középszerű bizonyítékát szolgáltatják. — **Molnár Alajos**, **Bahéry János** tanító urak e téren valóban kiváló elismerést érdemelnek mindnyájunk részéről, mit örömmel hozunk nyilvánosságra már azért is, mert igen jól tudjuk, hogy e helységek közel fekszenek oly helyekhez, hol egyik kezben rubel, másik kezben pedig kanesuka van, csak hogy ez utóbbit a tévutra vezettek még most nem látják.

A tiszolczi magyar tannyelvű állami népiskolában f. hó 27-én délelőt tartatnak az évi zárvizsgák **Groó Vilmos** kir. tanfelügyelő elnöke alatt. Mivel ezen iskola, melyben ez évben is 82 tanuló magyar nevelésben részesül, kiváló nemzeti missiót teljesít, s a tanulók nemesak a magyar nyelvben, hanem valamennyi tantárgyban oly haladást tanusítanak, minőt ritkán tapasztalni, figyelmöztetjük az oktatás iránt érdeklődő közönséget ezen vizsgakra azon megjegyzéssel, hogy megjelenésük által ritka élvezetet és örömet szereznek maguknak. Egyébiránt ismertetjük annak idejében ezen iskola működését s a vizsga eredményét részletesen.

Egy csodálatos orvosi műtét története.

Az amerikai nagykövet **Kasson** ur **Bécsben**, kormányának nemrégiben egy csodálatra méltó orvos sebészti műtét érdekes tudósítását küldte meg, mely ezelőtt nemrég **Billroth** professor ur által lön végrehajta **Bécsben**; ez egy csodálatra méltó módon történt gyomorkivágásból állott, melynél a gyomornak csaknem egyharmad részét kelle eltávolítani, s a mi még csodálatra méltóbb a beteg ismét felgyógyult, oly eset, milyen eddig még soha elő nem fordult. A betegség, mely miatt ezen műtétet alkalmazni kell, gyomorrák volt, mely az alábbi körülményektől kísértetik:

Az étvágy felettébb ros; a gyomorban valami sajátságos, leírhatlan, felettébb gyötörő érzés uralkodik, melyet leginkább valami meg nem határozható zsibbadásnak lehetne nevezni; a fogakra különösen reggelentűn bizonyos tapadás nyák rakódik le, mely igen kellemetlen utóíz hagy maga után; táplálékok élvezete nem látszik ezen sajátságos zsibbadt érzést eltávolítani, sőt ellenkezőleg azt inkább még fokozzák; a szemek becsenek s megsürgülnek, „kezek” és lábak hideg s tapadásakká válnak, mintegy hideg veritékkel fedve. A beteg folytonos bágyadságot érez s az alom nem ad neki új erőt; nemsokára ra a beteg ideges, ingerült s roszkedvű válik; balsejtelmek gyötirik; ha fekvő helyzetéből hirtelen felemelkedik, elsődül, fülzúgást kap s meg kell fogóznia valamibe, hogy össze ne rogyjon; belei eldugulnak, bőre legtöbbszörre száraz és forró lesz, vére megsűrűdik s olvadékosá válik s nem ezirkulál rendszeren. Később a beteg az ételt évés után csakhamar ismét kihányja, melynek olykor savanyus poshadt, néha pedig édeses ze van; gyakran szenved szívdobogásban s azon hiszzenben van, hogy szívájban szenved; végre azonban már semmitféle táplálék nem marad meg benne, miután a bélesatorna nyílása vagy már tökéletesen, vagy legalább nagyrészt egész elvan dugulva.

De bármily elriasztó legyen is ezen betegség, mind a mellett a fenti körülményekben szenvedők még se csüggedjenek el, mert ezer közül kilencszáz kilencvenkilenc esetben nem szenvednek gyomorrákban, hanem pusztán csak emésztetlenségben, oly betegségben, mely igen könnyen gyógyítható, ha helyesen gyógykezeltetik. A legbiztosabb s legjobb szer ezen betegséggel szemben a „**Schäker**-kivonat” növényi készítmény, mely az alább felsorolt gyógyszerárak mindegyikében megszerezhető. Ezen kivonatot a bajt alapjában támadja meg s azt gyökeresen kiirtja a testből.

Oly egyéneknek, kik dugulásban szenvednek, a **Siegel-féle hashajtó labdacokra** is van szükségök, a „Shäker-kivonattal” kapcsolatban. A **Siegel-féle hashajtó labdacok** meggyógyítják a dugulást, elűzik a lázt és a meghűlést, megszabadítanak a főfájástól s elfojtják az epekiömlést. Ezek a legbiztosabb, legkellemesebb s egyszerűs mind a leg-tökéletesebb labdacok minden eddig készítették között. A ki ezekkel csak egy kísérletet is tett, azok használatát bizonyára nem fogja abban hagyni. Enyhédeden s minden legkisebb fájdalom előidézése nélkül hat.

Ára egy palaez „Shäker-féle kivonattal.” 1 frt 25 kr., 1 doboz „**Siegel-féle hashajtó labdacoknak**” 50 kr. Magyarországi főraktár: Budapest, **Török József** gyógyszerháza király-utca 12. Rimaszombatban: **Liszka József** gyógyszerháza.

Felelős szerkesztő: **Rábely Miklós.**

Magán-hirdetések.

Házi kisasszonynak

kerestetik egy érettebb kora nő, ki a gazdálkodásban, valamint a varrásban is jártassággal bír.

Bővebb értesítést szíveségből Rimaszombatban, a belső rózsá-utca 11-ik számú ház tulajdonosnőjénél kaphatni.

Utazók figyelmébe!

Alólirott tisztelettel felhívom mindazok figyelmét: kik az országos kiállítást megtekinteni, fürdőbe vagy máshová utazni szándékoznak és **utazó bőröndre** szükségük van, ilyen igen nagy választékban, jutányos áron üzletemben megszerezhetik.

Ez alkalommal nem mulasztom el megemlíteni még, hogy **lószerszámok, lovagló nyergek, lovagló- és más ostorok** stb. stb. készletben tartok; ugyisint rendeléseket elfogadok és a legrovidebb idő alatt jótállás mellett készítek. Magamat a n. é. közönség jóakarataiba ajánlva maradtam tisztelettel

Rimaszombat, 1885. jun. hó.

Trubint Lukács, szijgyártó.

Hirdetmény.

A jánosii regale-birtokosság közgyűlési határozata következtében közhírré tétetik, miszerint folyó évi június hó 30-ig mindazok, akik bérleti szándékoznak, ajánlataikat zárva adják be alólirottához. — Az így beadott zárt ajánlatok **folyó évi július hó 5-én d. u. 3 órakor fognak felbontatni** a jogtulajdonos közbirtokossági gyűlés által, melyre ugy ez utóbbiak, valamint az előbbie is megjelenni felkérteknek. Ha a zárt ajánlatok a jogos kívánságnak meg nem felelnek, az esetre árverés útján fog kiadni a bérlet három egymásutáni évre, miről külön hirdetés lesz közzéteendő.

Kelt Jánosiban, 1885. június 13-án.

Sárközy Gyula,

közbirtokossági igazgató.

Hirdetmény.

A rimaszombati kir. tszék mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy **Serfőző Mihályné** szül. Bód Terézia végrehajtónak **Kusza Zsigmondné** szül. Anderkó Mária végrehajtást szenvedő elleni 54 frt 24 kr. tőkekövetelés és jár. iránti végrehajtási ügyében a rimaszombati kir. tszék területén lévő Darnya község határában fekvő a darnyai 43. sz. tjkben foglalt külbirtokoknak Anderkó Terézia térjett Kusza Zsigmondné és felerésze 721 frt és a darnyai 97. számú tjkben foglalt Anderkó Terézia férj. Kusza Zsigmondné és Anderkó Amália férj. Csizsár Jánosné nevének álló birtokok s házra az árverést 196 frt 50 krban ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1885. évi augusztus hó 25-ik napján délelőtti 10 órakor Darnya községben a községi bíró házában megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladhatni fognak.

Árverezni szándékozókat tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át vagyis a darnyai 43. sz. tjkben foglalt birtokra 72 frt 10 kr, a 97. sz. tjkben foglalt birtokra 19 frt 60 kr készpénzben, vagy az 1881. LX. t. cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt ovadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Rimaszombatban, 1885. év április hó 24-én.

A rimaszombati kir. tszék mint tkönyvi hatóság.

Fornét, kir. tszék elnök.

Rimaszombat város n. é. közönsége figyelmébe.

A helybeli uszoda-bizottságtól nyert fölhatalmazásom folytán tisztelettel tudatom a t. cz. közönséggel, hogy mind azok, kik a helybeli uszodában magukat az uszásban kiképeztetni ohajtják, alólirottánál folyó hó 22-től jelentkezhetnek.

Fizetési feltételek: 12 éves koruk 3 frt, ezen felüli évesek pedig 5 frtnyi díj előleges lefizetése mellett fogadtatnak el.

Uthy Antal, tanító.

Tisztjelölt állomás.

A „Rimamurány-Salgó-Tarjani vasmű-részvénytársaság” adminisztratív szolgálataiban alkalmazást nyerhet egy a magyar-német nyelv ismerettel bíró, és az érettségi vizsgát jó sikerrel letett fiatal ember.

Kérvények **július hó 15-ig** a fent címzett társaság műszaki vezérigazgatóságához Salgó-Tarjánba intézendők. Okmányokkal kellőleg fel nem szerelt kérvények figyelembe nem vétetnek.

1—3

Hirdetmény.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy Tamásfalán (saját házamban) mindenféle nagyságu és színű, saját gyártmányu s közzénnel is fűthető

eserépkályhák

nagy választékban, jutányos áron mindig kaphatók. — Megrendelések pontosan teljesítetnek.

Tamásfala, (u. p. Rimaszombat) 1885. máj. 20.

4—*

Andrik Sámuel, kályhámester.

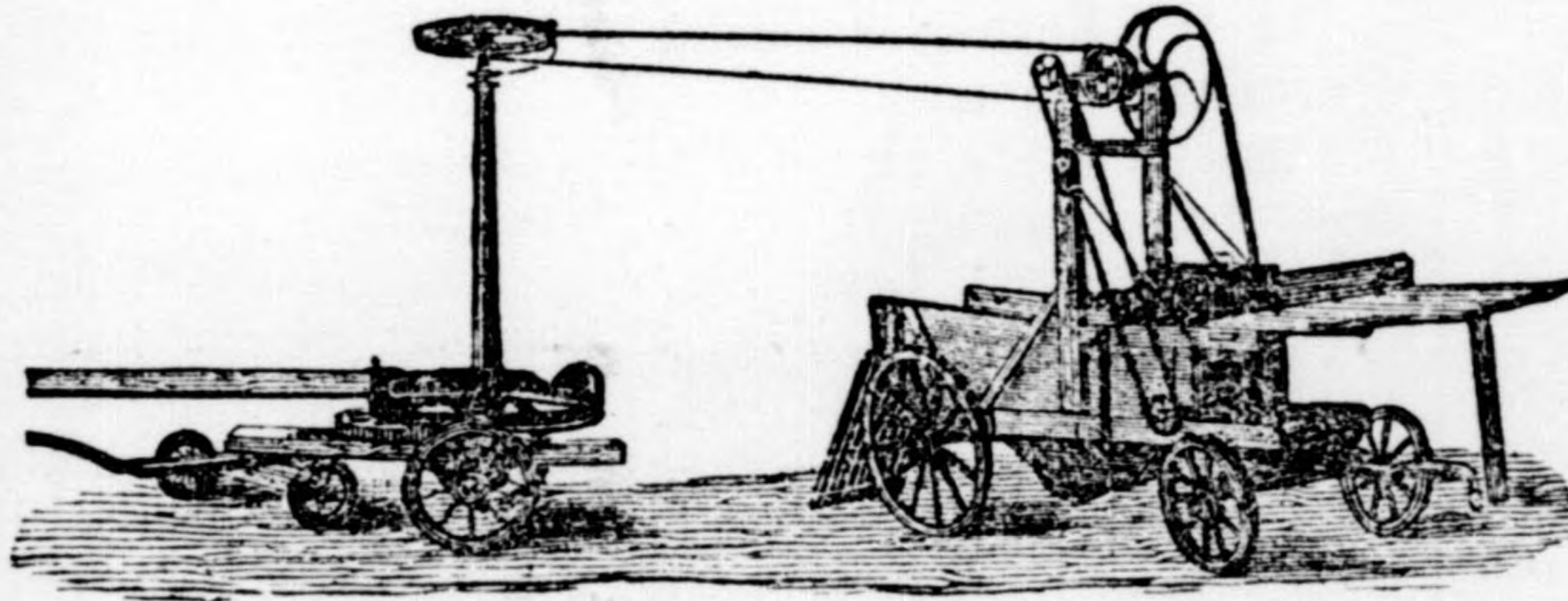
Három krajezárral naponként eszkö-

zölni lehet testünknek alapos kitisztítását s ez által egy egész sereg betegségnek elejét vehetjük, melyek a táplálkozás s emésztés rendes menetének megzavarásából (székrekedés, gyomor-, máj-, és epebajok, aranyeres bántalmak, vértolulás, étvágy-hiány stb.) erednek. Brandt R. gyógyszerész svájci labdacait értjük e tisztító eszköz alatt, melyből egy dobozzal 70 krért kaphatni a gyógyszerházakban. Minthogy Magyarországon Brandt R. gyógyszerész svájci labdacainak különféle utánzatai léteznek, arra kell gondosan figyelni, hogy minden dobozon, ezéjgyül egy fehér kereszt vörös mezőben s Brandt R. névalírása meg legyen.

FLEISCHER és TÁRSA

gépgyára és vasöntödeje Kassán, (Eperjesi-ut 6. sz. és Kassa mellett a Csermelyvölgyben.)

Ajánl a t. gazdaközönségnek a legújabb tapasztalatok szemeltartásával ezélszerűen és gondosan gyártott, jó hírnevű gépeit a közeledő nyári időnyre, nevezetesen:

- ☛ **Cséplőkészleteit,** könnyű járással, járgány vagy gözmozdony általi hajtásra.
- ☛ **Kézi cséplőgépeit,** (járgány hajtásra is alkalmazva s szalmarázó-készülékkel v. anélkül.)
- ☛ **Backer- és magtár-rostait,** továbbá mindennemű
- ☛ **Szivattyukat,** 2—6
- ☛ **Gőzgepeket és gőzkazánokat,**
- ☛ **Szeszgyári berendezéseket,** és pedig Henze-főzők, kavaró készülékek, maláta- és burgonya-zúzókat stb.

Csermelyvölgyi gazdasági gépgyárunkban gépgyártmányainknak jelentékeny készletét tartjuk állandóan.

☛ Rendelvényeket elfogad részünkre: **Stolcz Márton ur Rimaszombatban.**

Gazdasági gépeink képes, valamint öntödeink gyártmányai árjegyzékét kívánatra ingyen és bérmentve küldjük.

Orvosi bizonylatok

„MARGIT”

GYÓGYFORRÁSRÓL.

Előnyös tulajdonsága valamennyi szikéleges vizek között, — vegyi alkatrészek szerencsés összetétele, kevés szabad szén-sav, de gazdag, félig kötött szén-sav tartalma.

Dr. Korányi Frigyes egyetemi tanár és kir. tanácsos. Jó hatásnak találtam a légutak és gyomor nyálkahártyának hurutos bántalmainál. A Seltersi-, Radeini-, Vichy- stb. vizektől különbözőbb esékélyebb szabad szén-sav tartalmánál fogva, s azért a vérzések lehetőségénél, vagy a hol a vérkeringési szervek izgatásáról kell tartani, a szén-savany dúsabb vizek fölött előnyvel bír.

Dr. Gebhardt Lajos egyetemi tanár. Rókus-kórház igazgatója. Kiválóan jó hatásnak bizonyult a légző-, emésztő- és vizezőszervek hurutos bántalmainál, oly annyira, hogy jelenleg rekonalkatú más ásványvíz kórházunkban alig rendeltek, — csakély szabad szén-sav tartalmánál fogva, oly esetekben is sikeresen alkalmazzuk, a melyekben a Seltersi-, Giesshübli-, Gleichenbergi-vizeknek használata határozottan káros volna.

Dr. Navratil Imre egyetemi tanár. Torok-, gége-, légeső- és hörbetegségben igen jó, kiváló hatást pedig akkor gyakorolt, ha az említett szervek bántalmával rokon természetű gyomorhaj volt jelen.

Dr. Poór Imre egyetemi tanár. Gége-, tüdő-, gyomor, vizezőszervek hurutos bántalmait szintugy osztatja, mint a Seltersi, Gleichenbergi, Giesshübli. Előnye, hogy a betegek élvezettel iszák, s hogy sem bevéve, sem belélegezve, a fűjben vagy tüdőben nem okoz semmi vértorlódást.

Dr. Kétly Károly egyetemi tanár. Légző-, emésztő-szervek hurutos bántalmainál jó eredménnyel alkalmaztam Seltersi, Gleichenbergi, Giesshübli vizek fölött kisebb szén-sav tartalmánál fogva előnyvel bír.

Dr. Barbás József Rókus kórházi főorvos. Légeső-, emésztő- és vizező-szervek hurutos bántalmainál bátran versenyez a külföldi szikéleges ásványvizekkel.

Dr. Bamberger Henrik egyet. tanár, udvari tanácsos. Légző emésztő-szervek idült hurutjainál tapasztalt eredmény bizonyítja, hogy gyógyhatásban teljesen azonos a Seltersi-, Giesshübli- és Vichy-vizekkel.

Dr. Duchek András egyetemi tanár, udvari tanácsos. Összetétele és kellemes ízénél fogva ajánlható a légző- és emésztő-szervek kórallapotainál.

Ez idő szerint Európa legelső **Görbersdorf** kus gyógyintézet a „Margit”-forrás gyógy- és leglátogatottabb tüdőbetegek klimati hatásáról. — Sok oldalú legkedvezőbb eredmények alapján, melyeket én gyógyintézetemben „a „Margit”-forrás gyógyviz” alkalmazása által a **légutak idült hurutos bántalmainál** tapasztaltam, hivatva érzem magamat ezen betegek által kedvesen fogyasztott, és jól tűrt gyógyvizet a legsürgősebben ajánlani.

Görbersdorf, 1879. március 18-án.

Dr. Römpler Tódor.

☛ **Borral használva a legegészségesebb és legkellemesebb ital.** ☛

Kizárólagos főraktár

Édeskúty L.

m. k. udvari ásványvíz- szállítónál Budapestben.

Ugyisint kapható minden gyógyszerházban, fűszerkereskedésben és vendéglőben.